

'DE ZEVEN PROVINCIEËN'

Rotterdam, centrum van de mariniersopleiding, schreef het sociaal-democratische dagblad *Voorwaarts*:

'In het hart van menig marineman die van huis uit roder is dan de landrot, vonkte het even . . . Onder zo menig baadje klopt een hart dat bij de tonen van de *Internationale* een hoger toerental krijgt dan bij het *Wilhelmus* van de Marinekapel . . . Stil stonden de braniekragen en de mariniers voor de plakkatens. Lachend in hun vuistje.'¹

De commentaren van Cramer en van *Voorwaarts* deden een orkaan van verontwaardiging opsteken in de burgerlijke en confessionele pers. Omgekeerd werd in de linkse bevolkingsgroepen het werpen van de bom op de rebellerende kruiser als een hoogst laakbare, nodeloos-wrede daad beschouwd: drie-en-twintig doden! Wel erkende de parlementaire leider van de SDAP, ir. J. W. Albarda, twee dagen na de overgave van 'De Zeven Provinciën' dat geen regering ooit muiterij kon toestaan en schreef hij een week later dat het optreden van de bemanning ('ten onrechte muiterij genoemd . . . in wezen en bedoeling een zeer slecht gekozen vorm van demonstratie') 'volstrekt ontoelaatbaar' was², maar die veroordeling hief de herinnering aan de eerste reacties als van ir. Cramer en *Voorwaarts* niet op.

Ruim drie-en-een-half jaar tevoren, in juni 1929, was op Curaçao iets gebeurd dat in hetzelfde vlak scheen te liggen. Met de bedoeling, zich voor een aanval op de regering van Venezuela meester te maken van wapens en munitie, was in de nacht een Venezolaans generaal met enkele handlangers het fort op Curaçao binnengedrongen; de groep had de wacht overmeesterd, de militaire commandant gevangen genomen, de gouverneur gedwongen, een schip te doen uitvaren – ja de gouverneur op dat schip meegevoerd. Deze, die zelfs geen poging tot verzet ondernomen had, was kort na het gebeurde 'met dank voor bewezen diensten' ontslagen. Welnu – zij die al in die Venezolaanse overval, aldus Oud, 'een voor Nederlands koloniaal prestige hoogst betreurenswaardige gebeurtenis' gezien hadden³, beschouwden de muiterij van 'De Zeven Provinciën' als een nog veel zwaarder slag voor dat prestige. Bij wie zo dachten, had het gevoel van nationale eigenwaarde een pijnlijke deuk gekregen. Achteraf kan men wel constateren dat die muiterij allerminst de stoot gaf tot nog schokkender gebeurtenissen in Indië en dat, in politiek opzicht, de jaren '30 er zelfs minder beroering brachten dan de jaren '20, maar dat was niet het perspectief dat zich begin februari '33 leek te openen: rebellie bij de strijdkrachten! bij de Koninklijke

¹ A.v., dl. V, p. 3-7. ² *Het Volk*, 20 febr. 1933. ³ Oud: *Het jongste verleden*, dl. IV, p. 20.